

'Met kleine stapjes kom je verder dan met grote stappen'

Marcus Schultz

intensivist, Academic Medical Center, Amsterdam, Nederland

Johan, verwacht maar toch ook onverwacht heb je ons verlaten. Tegen jouw wil, en tegen de wil van je familie en vrienden, je collega's in de kliniek en je maatjes in de wetenschap. Maar ik twijfel er oprecht aan of we jou kwijt zijn.

Degene die met jou hebben mogen samenwerken zullen vast in het begin moeite met je hebben gehad. In eerste instantie kon je best hooghartig overkomen. Maar jij was verre van dat. Hooghartigheid hoorde een beetje bij het spel dat je elke dag weer speelde: een entertainer. Jouw manier van bevragen en doorvragen, vaak met een zin als 'O ja, vind jij dat?', en dat dan liefst licht dramatisch, een beetje treiterend ook, en met pretogen erbij uitgesproken, kon collega's onaangenaam, maar tegelijk ook weer aangenaam uit balans brengen. Niet vreemd wellicht, dat jij het spel van het 'pro-con debat' goed beheerste – jij was de meester in pro-con debatten, ook al omdat jij het spel als geen ander begreep. Het gaat er immers bij een pro-con debat niet om wie er nou echt gelijk heeft. Niemand natuurlijk, want waarom worden pro-con debatten anders gehouden? Jij toetste jouw 'gelijk' aan dat van anderen. Overigens was jij, Johan, altijd bereid om anderen het gelijk te gunnen als ze dat ook daadwerkelijk hadden. Een voorbeeld voor iedereen.

Een andere uitspraak van jou die we ons blijven herinneren was '*het beste PEEP niveau is het laagst mogelijke PEEP niveau*', waarna je demonstratief de PEEP naar een veel lager niveau, of zelfs soms geheel naar nul draaide. Welke intensivist denkt er niet dat het laagste PEEP niveau niet lager dan 5, en soms zelfs hoger is? Het geeft aan dat je wars was van wat anderen als de absolute waarheid aannamen, vaak geponoerd zonder enig bewijs. Tegen de stroom in bewegen, durven zeggen dat wat in alle wijsheid door de zogenaamde experts wordt gezegd niet per se de waarheid hoeft te zijn, of misschien zelfs helemaal niet waar is. En juist nu gaan we in Nederland een studie doen die antwoord moet geven op de vraag of je gelijk hebt: kunnen we patiënten met een PEEP niveau lager dan 5 beademen? Heel erg jammer dat je niet van de partij bent! De gezondheidszorg in het algemeen, en de zorg voor kritiek zieke (of was het *kritisch zieke*) patiënten in het bijzonder, verbeteren door te durven twijfelen aan wat jij wel eens '*arrogance-based medicine*' noemde, of gewoon op zijn Hollands: '*gebakken lucht*'.

Naast clinicus was je natuurlijk vooral de onderzoeker, en dus de begeleider van vele PhD-studenten. Een prachtige uitspraak van jou was 'mijn CV is vol!' Nogal eens dacht men dan dat je hiermee opschepte over je daden als wetenschapper. Alhoewel je dat best had mogen doen met jouw staat van dienst, ging het je daar echter nou juist helemaal niet om. Wat jij met deze uitspraak bedoelde te zeggen was dat het tijd werd dat de jonge onderzoekers aan de beurt waren: zij moesten nu maar eens gaan scoren. Jij zei ook nogal eens: '*met kleine stapjes kom je verder dan met grote stappen*', waarmee je bedoelde dat het helemaal niet erg is om in die 'laag-genoteerde blaadjes' te publiceren. En ook wel dat streven naar een publicatie in 'hoog-genoteerde blaadjes' helemaal niet verstandig was, zeker niet aan het begin van een wetenschappelijke carrière. En daar had je een punt: het doel van onderzoek doen is niet 'publiceren in de hoogst-genoteerde tijdschriften', maar veel meer goede onderzoeksresultaten afleveren, wat raar maar waar heel vaak niet of hoogstzelden in die hoog-genoteerde tijdschriften verschijnt. Een hart onder de riem van al die onderzoekers op onze intensive care-afdelingen.

Dit zij slechts een paar van jouw uitspraken, Johan, die door mijn hoofd schieten als ik aan je denk. En die uitspraken zal ik nooit kunnen vergeten. Ze vormen diepe onuitwisbare sporen, en ik betrap me er steeds vaker op dat ik ze ook zelf gebruik, misschien wel met dezelfde humor, op dezelfde toonhoogte en met dezelfde pretogen? We zijn je niet kwijt, wij zijn een beetje jou geworden.

